

SZKOLNE KLUBY INNOWACJI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI (SKIP)

EWALUACJA
Z WDROŻENIA
KONCEPCJI

SZKOLNE KLUBY INNOWACJI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI (SKIP)

EWALUACJA
Z WDROŻENIA
KONCEPCJI

Redakcja naukowa
Kamila Pilch
dr Katarzyna Sanak-Kosmowska

MAŁOPOLSKA

Publikacja została opracowana w ramach projektu Uniwersytet Odpowiedzialny – Sieć Szkolnych Klubów Innowacji i Przedsiębiorczości zrealizowanego przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego.

Wydawca:

Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej
ul. ks. I.J. Skorupki 22, 31-519 Kraków

www.fundacjagap.pl www.uniwersytetodpowiedzialny.pl

Redakcja naukowa: Kamila Pilch, dr Katarzyna Sanak-Kosmowska

Skład: Karolina Korbut

Korekta: Anna Wyrwik

Kraków 2022

Spis treści

INFORMACJE O PROJEKCIE 4

EWALUACJA PROJEKTU – METODOLOGIA BADAWCZA 7

OCENA NAUCZYCIELEK/OPIEKUNEK KLUBÓW 9

OCENA UCZNIÓW 13

Informacje o projekcie

Projekt „Uniwersytet Odpowiedzialny – Sieć Szkolnych Klubów Innowacji i Przedsiębiorczości” (SKIP) był inicjatywą Fundacji Gospodarki i Administracji Publicznej (Fundacja GAP) skierowaną do małopolskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Projekt realizowany był w partnerstwie z Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie, a podejmowane w jego ramach działania współfinansowane były ze środków Województwa Małopolskiego. Projekt został objęty Patronatem Honorowym Członka Zarządu Województwa Małopolskiego Marty Malec-Lech.

Celem projektu było pogłębienie uniwersalnych, osobistych i społecznych kompetencji uczniów, doskonalenie technik nabywania wiedzy. To wszystko miało na celu zwiększenie uczestnictwa uczniów w działaniach edukacyjnych prowadzonych poza salą lekcyjną, a w konsekwencji rozwój potencjału indywidualnych talentów. Osiągnięcie tych celów nastąpiło poprzez stworzenie Szkolnych Klubów Innowacji i Przedsiębiorczości w szkołach, które zgłosiły się do udziału w projekcie. Członkowie SKIP-ów realizowali projekt, korzystając z metody *design thinking*. Działania projektowe przewidywały:

- 16 godzin szkolenia dla nauczycielek, m.in. z metody *design thinking*;
- wizytę uczniów na Kampusie Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz udział w wykładzie mistrzowskim, przygotowanym przez praktyków biznesu, dotyczącym przedsiębiorczości;
- pracę młodzieży nad projektami z wykorzystaniem metody *design thinking* – spotkania odbywały się w formie zajęć pozalekcyjnych, a młodzież miała wsparcie ze strony nauczycielek/opiekunek Klubów; efektem końcowym był prototyp projektowanego rozwiązania, który odpowiadał na potrzeby zidentyfikowane w najbliższym otoczeniu;
- udział w konkursie na najlepszy projekt przygotowany przez Szkolny Klub Innowacji i Przedsiębiorczości;
- udział wybranych uczniów i nauczycielek w konferencji „Przyszłość edukacji”.

Podczas realizacji projektu grupy mogły korzystać z pomocy mentorów i ekspertów z Fundacji GAP oraz Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

W projekcie uczestniczyło 105 uczniów oraz 8 opiekunek (nauczycielek). W tabeli 1 wyszczególnione zostały szkoły oraz tytuły projektów, nad którymi pracowały poszczególne Kluby.

Tabela 1. Uczestnicy projektu

Nazwa szkoły	Tytuł projektu
Szkoła Podstawowa nr 3 w Pcimiu	Zmiana przestrzeni na korytarzu szkolnym tak, aby była miejscem odpoczynku i relaksu oraz wzmacniała relacje między społecznością szkolną
Szkoła Podstawowa w Słomnikach (gr. 1)	Zielona klasa
Szkoła Podstawowa w Słomnikach (gr. 2)	Zielona klasa
Szkoła Podstawowa w Zbylitowskiej Górze	Pasjonaci uczą nas, jak na pasję znaleźć czas
Zespół Szkół nr 1 w Limanowej	Zagospodarowanie przestrzeni wokół przystanku
VIII Prywatne Akademickie Liceum Ogólnokształcące w Krakowie	Wypożyczajka – aplikacja do wypożyczenia sprzętów
I Liceum Ogólnokształcące w Bochni	Praca dla młodych (niepełnoletnich) – portal internetowy For Youth
XIII Liceum Ogólnokształcące w Krakowie	Stworzyć miejsce, urządzenie ułatwiające utrzymanie porządku i komfort używania sprzętu biurowego, kącika z parasolami i ładowania telefonów

Źródło: Opracowanie własne.

W ramach projektu przyjęto wskaźniki realizacji celów projektu opisane w tabeli 2.

Tabela 2. Wskaźniki realizacji celów przyjęte w projekcie

Wskaźnik	Uszczegółowienie	Sposób weryfikacji
Zwiększenie kompetencji uniwersalnych, osobistych i społecznych u 90% z 96 uczniów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych z województwa małopolskiego biorących udział w projekcie	Dotyczy następujących kompetencji: współpraca w zespole, integrowanie z grupą, rozbudzenie i zwiększenie poczucia własnej wartości, rozwijanie myślenia przyczynowo-skutkowego, wzrost umiejętności uogólniania i wyciągania wniosków, wzrost umiejętności skutecznego komunikowania się, samodzielności, odpowiedzialności, wzrost umiejętności twórczego rozwiązywania problemów, autoprezentacji, publicznej prezentacji wyników pracy grupowej i własnej, autorefleksji, dokonywania oceny wkładu pracy własnej i innych członków grupy, wyszukiwania i interpretowania informacji	Ocena dokonana przez nauczycielkę/opiekunkę Klubu oraz tutora z wykorzystaniem np. ankiety, wywiadu fokusowego i materiałów wypracowanych przez uczniów w ramach zajęć
Udoskonalenie technik nabywania wiedzy oraz działań nakierowanych na zwiększenie uczestnictwa uczniów w działaniach edukacyjnych prowadzonych poza salą lekcyjną	Udoskonalenie technik nabywania wiedzy dotyczyło wykorzystania w pracach projektowych metody <i>design thinking</i>	Ocena dokonana przez nauczycielkę/opiekunkę Klubu z wykorzystaniem np. listy obecności
Rozwój indywidualnych talentów u 80% z 96 uczniów ze szkół ponadpodstawowych z województwa małopolskiego biorących udział w projekcie		Ocena dokonana przez nauczycielkę/opiekunkę Klubu oraz tutora z wykorzystaniem np. ankiety, wywiadu fokusowego i materiałów wypracowanych przez uczniów w ramach zajęć. Autodiagnoza rozwoju indywidualnych talentów uczniów przeprowadzona za pomocą ankiety

Źródło: Opracowanie własne.

Ewaluacja projektu – metodologia badawcza

Głównym założeniem raportu ewaluacyjnego było zestawienie dwóch różnych perspektyw uczestników, ściśle powiązanych ze sobą w pracy projektowej. Stanowiły one opinie osób zakwalifikowanych do projektu (uczniów) oraz nauczycielek/opiekunek poszczególnych Klubów. Aby zapewnić trafność i rzetelność prowadzonych badań ewaluacyjnych oraz ze względu na charakter przyjętych w ramach projektu wskaźników (związanych zarówno z miękkimi, jak i twardymi rezultatami projektu), w badaniu wykorzystano zarówno ilościowe (ankieta), jak i jakościowe (zogniskowane wywiady grupowe – FGI) techniki badawcze. Tym samym, zgodnie z przyjętą metodologią badawczą, badania satysfakcji z udziału w projekcie zostały przeprowadzone zgodnie z zasadą triangulacji. Składały się one z trzech etapów:

1. Cztery wybrane losowo nauczycielki, będące opiekunkami Klubów projektowych, zostały zaproszone do udziału w grupie fokusowej. Wywiad został przeprowadzony 8 grudnia 2022 r. za pośrednictwem platformy Zoom. W badaniu wzięły udział nauczycielki z trzech szkół: dwie ze Szkoły Podstawowej w Słomnikach i po jednej z VIII Prywatnego Akademickiego Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie i z Zespołu Szkół nr 1 w Limanowej. Celem wywiadu było zebranie opinii na temat pracy nad projektami, wykorzystanej metody oraz doświadczeń i obserwacji opiekunek na temat możliwości kształtowania kompetencji uniwersalnych, osobistych i społecznych uczniów przy wykorzystaniu zaproponowanej formy aktywności pozalekcyjnych. Dodatkowo zebrano informacje na temat oceny współpracy z Fundacją GAP i Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie.
2. Przeprowadzono badania ilościowe, wykorzystując kwestionariusz ankiety online. O jej wypełnienie zostały poproszone nauczycielki ze szkół w Pcimiu, Zbylitowskiej Górze, Bochni i Krakowie. Informacje uzyskane podczas wywiadu fokusowego (pierwszy etap badań)

pozwoły na udoskonalenie narzędzia badawczego do komponentu ilościowego badania. Tym samym możliwe było poznanie opinii na temat zrealizowanego projektu wśród całej grupy biorącej w nim udział. Badania były realizowane w okresie 8–16 grudnia 2022 r.

3. W celu poznania opinii uczniów, którzy byli uczestnikami projektu, przeprowadzono anonimowe badania ankietowe przy użyciu platformy Qualtrics. O pomoc w dystrybucji ankiety zostały poproszone nauczycielki/opiekunki Szkolnych Klubów Innowacji i Przedsiębiorczości. Badania były realizowane w okresie 8–16 stycznia 2023 r.

Ocena nauczycielek/opiekunek Klubów

Zgodnie z przyjętą metodologią, poszczególne elementy badania zostały przeprowadzone sekwencyjnie (w pierwszej kolejności komponent jakościowy). Komplementarność otrzymanych wyników pozwoliła na opis miękkich i twardych rezultatów projektu.

Zarówno w przypadku badań jakościowych, jak i ilościowych celem było poznanie opinii nauczycielek o zrealizowanym projekcie, a także identyfikacja jego mocnych i słabych stron. Badacze koncentrowali się także na zagadnieniach związanych z obserwowanym przez nauczycielki wzrostem kompetencji uniwersalnych uczestników projektu, a także kształtowaniem postaw proaktywnych i zwiększaniem zainteresowania uczestniczeniem w projektach realizowanych w ramach edukacji pozaformalnej. W tabeli 3 zaprezentowano zestawienie odpowiedzi respondentek odnoszących się do obserwowanego wzrostu wybranych kompetencji uczniów.

Tabela 3. Opinie na temat kształtowania wybranych kompetencji uczniów poprzez projekt SKIP

Analizowana kompetencja	Opinia uczestniczek badań jakościowych	% wskazań w badaniach ilościowych	Uwagi
Współpraca w zespole	100%	100%	Zarówno uczestniczki badań ilościowych, jak i jakościowych wskazywały w pierwszej kolejności na doskonalenie kompetencji społecznych
Integracja z grupą	100%	100%	Jak wyżej
Zwiększenie poczucia własnej wartości	100%	100%	Uczestniczki wskazywały na zwiększenie samodzielności i poczucia sprawczości
Rozwój myślenia przyczynowo-skutkowego	95%	100%	Tylko jedna z respondentek w swojej odpowiedzi nie wskazała na rozwój uczniów w zakresie umiejętności analitycznego i krytycznego myślenia
Wzrost umiejętności skutecznego komunikowania się	100%	100%	Zarówno uczestniczki badań ilościowych, jak i jakościowych wskazywały w pierwszej kolejności doskonalenie kompetencji w zakresie komunikacji
Umiejętność autoprezentacji	100%	100%	Dodatkowo respondentki wskazały także wzrost kompetencji w zakresie obsługi technologii niezbędnych do tworzenia nagrań video
Umiejętność wyszukiwania nowych informacji	100%	100%	Dodatkowo respondentki wskazały także wzrost umiejętności w zakresie weryfikacji informacji znajdujących na stronach internetowych

Źródło: Opracowanie własne.

Wszystkie badane, bez względu na sposób przeprowadzenia analizy, bardzo dobrze oceniły zarówno przebieg realizacji projektu, jak również współpracę z Fundacją GAP oraz pracownikami Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Nauczycielki bardzo wysoko oceniły szkolenie, podkreślając dobrą atmosferę oraz trafnie dobrane narzędzia dydaktyczne. Z aprobatą spotkała się także zaproponowana metoda dydaktyczna wykorzystana w trakcie realizacji projektu – *design thinking*. Dodatkowo badane zaznaczały, że przyjęty sposób realizacji projektów wymusił na uczniach – już na etapie prowadzenia badań – zebranie opinii na temat ich pomysłów od grup docelowych (odbiorców projektowanych rozwiązań). Takie działanie było dla uczniów nie tylko dużym wyzwaniem i koniecznością wyjścia ze strefy komfortu, ale również możliwością konfrontacji ich zamierzeń z opiniami otoczenia. Według opiekunek rozbudziło to poczucie sprawczości i podniosło ich umiejętności komunikacyjne. W każdym przypadku do grup pracujących nad projektami należeli uczniowie z różnych klas. Taka organizacja pozwoliła – zdaniem badanych – na wzrost umiejętności skutecznego komunikowania się i większą integrację. Ponadto wśród korzyści z uczestnictwa w projekcie respondenci wskazały m.in.:

„Rozwijanie również moich umiejętności, nawiązanie nowych kontaktów, możliwość zaproszenia poznanych osób do szkoły w ramach działań z doradztwa zawodowego”.

„Bardzo wiele korzyści. Realizacja projektu pozwoliła uczniom poznać nowe metody pracy, spróbować takiej pracy. Uczniowie mieli możliwość zobaczenia Uniwersytetu Ekonomicznego, udziału w warsztatach. To była ich pierwsza wizyta na UEK. Możliwość rozwijania przedsiębiorczości była niezwykle wartościwą”.

„Możliwość poznania uczelni i jej pracowników, a także uczestnictwo uczniów w wykładzie prowadzonym przez pracowników uniwersytetu oraz konferencji «Przyszłość edukacji»”.

„W tradycyjnym nauczaniu możliwości rozwoju kompetencji przedsiębiorczych i społecznych są o wiele mniejsze niż w przypadku takich inicjatyw. Dzięki nim wychodzimy poza utarte schematy i zapewniamy uczniom dodatkową stymulację”.

Wśród największych trudności i wyzwań związanych z realizacją projektu nauczycielki wskazywały najczęściej na elementy organizacyjne pracy projektowej. Wśród nich znalazły się:

- brak czasu młodzieży i trudność w koordynacji spotkań zespołów międzyklasowych i międzyoddziałowych,
- intensywne tempo pracy,
- wyzwania związane z etapem prototypowania.

Przy tym należy podkreślić, iż etap prototypowania był jednocześnie wskazywany jako przynoszący uczniom najwięcej benefitów. Badane podkreślały, że możliwość realnego przekładania pomysłów na papierową lub interaktywną makietę pozwoliło uczniom zobaczyć efekty pracy projektowej i rozwinąć myślenie przyczynowo-skutkowe. Wzmocniło się dzięki temu ich poczucie sprawstwa oraz umiejętność prezentacji swoich pomysłów.

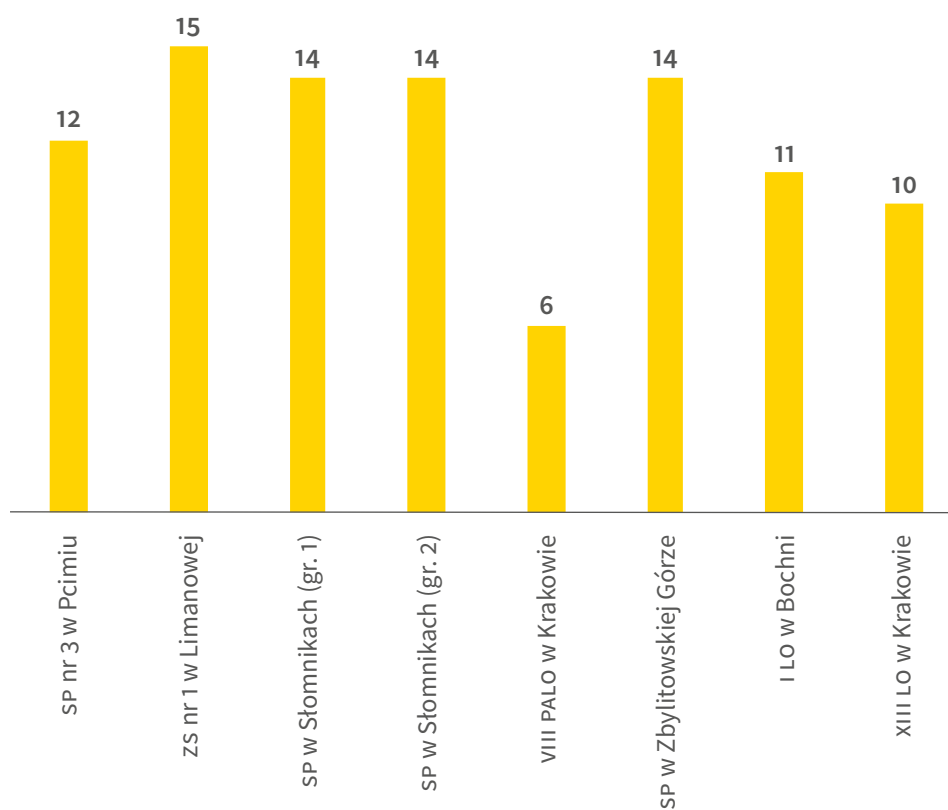
Podsumowując powyższe rozważania, warto podkreślić wyraźnie pozytywne oceny zrealizowanego projektu, a także otwartość respondentek na dalszą współpracę i chęć zaangażowania w kolejne projekty edukacyjne i społeczne. W opinii uczestniczek badania uczniowie podczas spotkań również wyrażali chęć zaangażowania się w kolejne inicjatywy.

Ocena uczniów

Na trzecim etapie badania perspektywa opiekunek została uzupełniona o perspektywę uczniów – uczestników projektu. W ankiecie wzięło udział łącznie 96 uczniów reprezentujących szkoły uczestniczące w projekcie (rysunek 1).

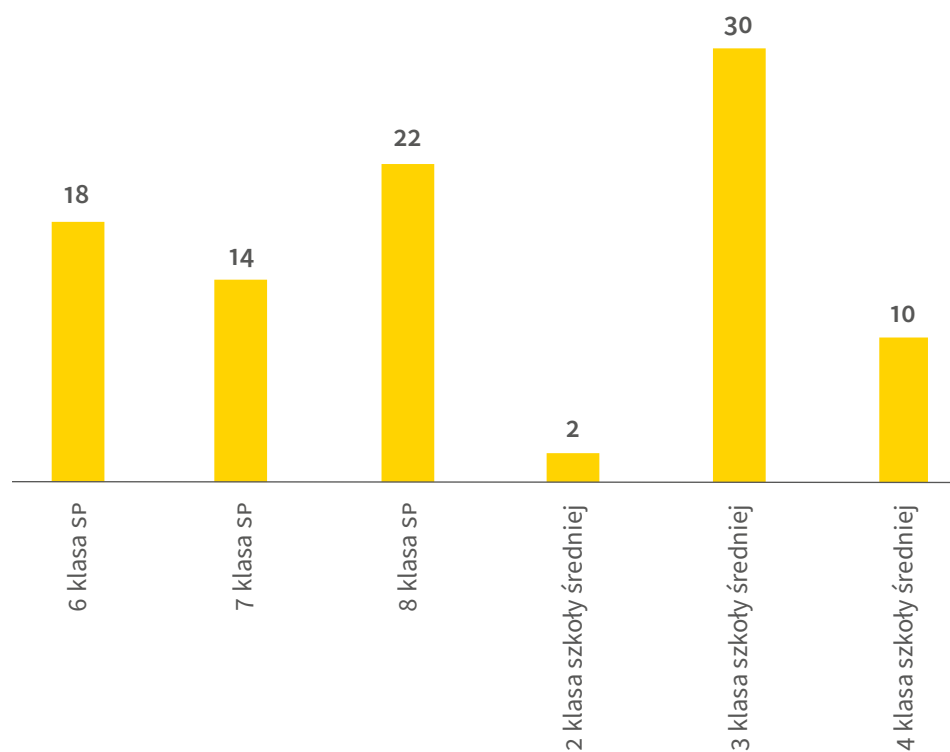
Rysunek 1. Uczestnicy badania ewaluacyjnego – rozkład według szkół

Źródło: Badania własne (N=96).

Wiek uczestników był zróżnicowany, jednakże wszyscy respondenci byli uczniami starszych klas szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych (rysunek 2).

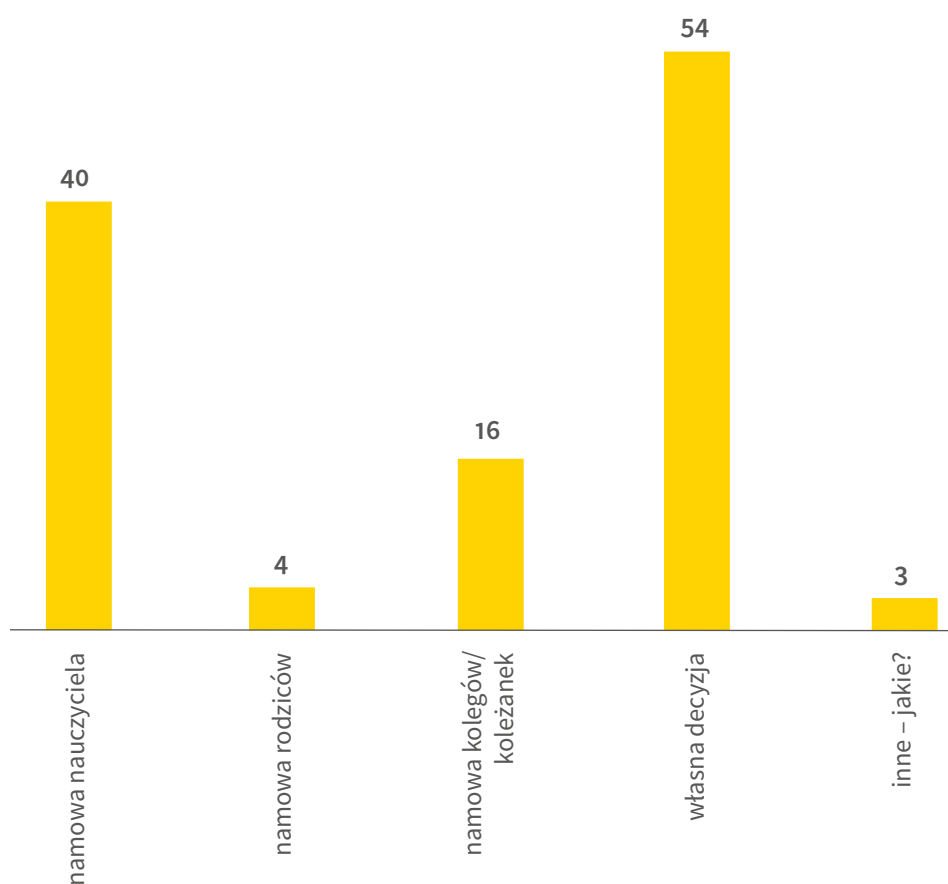
Rysunek 2. Uczestnicy badania ewaluacyjnego – rozkład wieku

Źródło: Badania własne (N=96).

W pierwszym etapie badań respondenci zostali poproszeni o wskazanie przyczyn podjęcia decyzji o uczestniczeniu w projekcie. Co istotne, w przypadku 54 uczniów była to własna decyzja, natomiast 40 uczniów zostało namówionych do udziału w projekcie przez nauczycielkę (rysunek 3).

Rysunek 3. Przyczyny podjęcia decyzji o uczestniczeniu w projekcie

Źródło: Badania własne (N=96).

Aktywności realizowane w ramach projektu były dla jego uczestników przede wszystkim:

- ciekawe (79 odpowiedzi),
- aktywizujące (41 odpowiedzi),
- zachęcające do doskonalenia umiejętności (41 odpowiedzi).

75 spośród 96 respondentów (78%) zdecydowanie stwierdziło, że chciałoby ponownie uczestniczyć w podobnym projekcie. Odpowiedzi negatywnej udzieliła jedynie dwójka uczestników. Co ważne, 90 spośród 96 respondentów (94%) poleciliby udział w projekcie swoim koleżankom i kolegom.

Uczestnicy badania wskazywali także na elementy pracy projektowej, które podobały im się najbardziej. Ich wizualizację przedstawiono na rysunku 4. Uczestnikom najbardziej podobał się etap kreatywny, polegający na tworzeniu prototypów i generowaniu pomysłów, a także spotkania i współpraca.

W świetle uzyskanych wyników można zatem stwierdzić, że respondenci w sposób aktywny rozwinęli swoje kompetencje społeczne, a także kreatywne i twórcze myślenie.

Rysunek 4. Mocne strony projektu w opinii jego uczestników

Źródło: Badania własne (N=96).

Dla uczestników ciekawym i interesującym elementem projektu była współpraca z mentorami i ekspertami z Fundacji GAP oraz Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Dużym zainteresowaniem i bardzo wysoką oceną cieszyła się szczególnie możliwość udziału w wykładzie mistrzowskim, który odbył się na Uniwersytecie Ekonomicznym).

Uczestnicy badania zostali także poproszeni o ocenienie, w jakim stopniu rozwinęli swoje kompetencje i umiejętności w obszarze kompetencji uniwersalnych. Ich odpowiedzi zaprezentowano w tabeli 4. W pytaniu wykorzystano skalę 1–10, gdzie jeden oznaczało „zdecydowanie się nie zgadzam”, a 10 „zdecydowanie się zgadzam”. Przyjęto, że ocena 5 oznacza ocenę neutralną. Tym samym należy zaznaczyć, że wszystkie oceny w przedziale 5–10 można traktować jako pozytywne, a tym samym jako takie, które wskazują na podniesienie badanych kompetencji u uczestników.

Tabela 4. Samoocena rozwoju kompetencji uniwersalnych w projekcie

Kompetencja	MIN	MAX	Średnia	Odchylenie standardowe	Wariancja
Praca w grupie (współpraca zespołowa)	1.00	10.00	7.22	2.02	4.09
Myślenie kreatywne i twórcze	0.00	10.00	7.78	2.21	4.88
Myślenie analityczne, np. analiza danych	0.00	10.00	6.57	2.48	6.14
Umiejętność autoprezentacji	0.00	10.00	6.71	2.72	7.49
Wyszukiwanie informacji	0.00	10.00	6.63	2.63	6.94

Źródło: Badania własne (N=96).

W świetle uzyskanych odpowiedzi możliwe jest zatem sformułowanie stwierdzenia, iż wszystkie z badanych kompetencji zostały – w opinii uczestników projektu – podniesione. Szczególnie warto podkreślić umiejętności w zakresie myślenia kreatywnego i twórczego oraz kompetencje społeczne, w tym praca w grupie.

Uczniowie zostali również poproszeni o wskazanie elementów projektu, które były dla nich wyzwaniem. Zdecydowana większość (77 z 96 – 80%) uznała, że nie było takich. Pojawiły się jedynie cztery odpowiedzi, które były zbieżne z informacjami uzyskanymi w ramach badań jakościowych od nauczycielek (opiekunek grup). Wśród nich uczniowie wskazali:

- ograniczony czas,
- pogodzenie terminów projektowych z innymi zajęciami,
- początki projektu,
- prowadzenie wywiadów.

Uzyskane odpowiedzi potwierdzają wcześniejsze rezultaty, mówiące o tym, że realizacja projektu wymagała od uczniów wyjścia poza dotychczasowe

schematy działania i sposoby zdobywania wiedzy. Stąd działanie w określonych ramach czasowych z wykorzystaniem nowej metody, przeprowadzenie wywiadów, których celem było poznanie opinii beneficjentów planowanych projektów, oraz skonfrontowanie z nimi swoich pomysłów były jedynymi elementami identyfikowanymi jako wyzwania.

Podsumowując powyższe rozważania, można stwierdzić, że zarówno w opinii nauczycielek, jak i uczniów cele projektu zostały zrealizowane. Założone wskaźniki, zarówno te wynikające z rezultatów twardych, jak i miękkich (Tabela 2), zostały osiągnięte. Opiekunki uczniów oraz sami uczniowie deklaruwali wzrost kompetencji i umiejętności w obszarach komunikacji i współpracy, myślenia kreatywnego, a także innowacyjności i myślenia analitycznego. Ponadto obie grupy deklarują zainteresowanie uczestniczeniem w podobnych projektach w przyszłości.